

SECAP kalauz önkormányzatok számára

WWF Magyarország

2024 május

WORKING
TOGETHER
FOR A LIVING
DANUBE

THE
Coca-Cola
FOUNDATION

Tartalom

1. Bevezetés	2
1.1 Miért kell a SECAP?	2
1.2 A “SECAP kalauz” célja	2
1.3 Fogalom- és linktár SECAP-készítéshez	3
2. A SECAP-készítés ideális folyamata	4
2.1 Célok meghatározása	4
3. A SECAP-készítés koordinálása	5
4. SECAP-ok felülvizsgálata és az előrehaladás riportálása	6
5. Hasznos tudnivalók	7

1. Bevezetés

1.1 Miért kell a SECAP?

Az elmúlt években az Ön települését is (villám)árvizek sújtották? Soha nem látott vihar- és jégkarak keletkeztek? Az aszály és az extrém hőhullámok kietlen, felperzselt tájat hagytak maguk után? Szinte minden évben tönkreteszi a termést a szélsőséges időjárás? Sok kéményből fekete füst gomolyog a fűtési időszakban? Nehezen kigazdálkodható a gáz- és villanyszámla? Települése erősen kitett az importált energiahordozóknak és a változó világpiaci áraknak? Sok háztartásnak nehézséget okoz megfelelően kifűteni otthonukat? Rossz a levegőminőség? A közlekedésben is fennakadások jelentkeznek?

A fenti problémák és kihívások számbavételéhez és kiküszöböléséhez helyi/regionális szintű Fenntartható Energia- és Akcióterv elkészítése jelenti az első nagy lépést. A [települési klímastratégia](#) megírása és rendszeres felülvizsgálata nagymértékben hozzájárulhat települése fejlődéséhez, valamint számos EU-s és hazai pályázatban is előnyt jelenthet. A SECAP-ban foglalt intézkedések gyakorlati megvalósulása jótékony hatást gyakorol a helyi közösségekre, miközben a településen élők életszínvonala is nő és a település ellenálló képessége is a klímaváltozás negatív hatásaival szemben. A gondosan kidolgozott klímastratégiák azontúl, hogy a döntéshozókészítési folyamatokat és a forrásszerzést is felgyorsítják, jelentős szemléletformálási potenciállal bírnak.

1.2 A “SECAP kalauz” célja

Ennek a “SECAP kalauznak” az a célja, hogy a települési döntéshozók számára röviden összefoglalja a SECAP-készítés jelentőségét és folyamatát, ezzel is támogatva a klímastratégiák elkészítését és folyamatos felülvizsgálatát. Tapasztalatunk szerint a már meglévő magyar SECAP-ok minősége igen heterogén. Célunk, hogy az elkészült stratégiák szakmailag magas színvonalúak és mind a **kibocsátáscsökkentés és a klímaalkalmazkodás** területén, mind pedig az **energiaszegénység elleni küzdelemben** előremutatóak és korszerűek legyenek.

Egy SECAP-nak akkor van igazán pozitív hatása egy településen, ha az egy élő dokumentum, amit nemcsak a döntéshozók, de a helyiek is ismernek és folyamatosan formálnak. Az elmúlt évek is bizonyították, hogy állandóan változó világunkban naprakész válaszokat kell adni a főként tornyosuló kihívásokra, miközben nem szabad szem elől téveszteni a hosszú távú céljainkat sem.

1.3 Fogalom- és linktár SECAP-készítéshez

Ebben a fogalom- és linktárban összegyűjtöttük egy magas színvonalú SECAP megírásához szükséges, háttérismereteket tartalmazó, főként magyar nyelvű anyagokat. Ezek áttanulmányozása nagy segítséget jelenthet a SECAP-fejlesztés kezdeti szakaszában, de a szakmai tartalom miatt akár egy meglévő klímaterv felülvizsgálata során is támpont és kapaszkodó lehet.

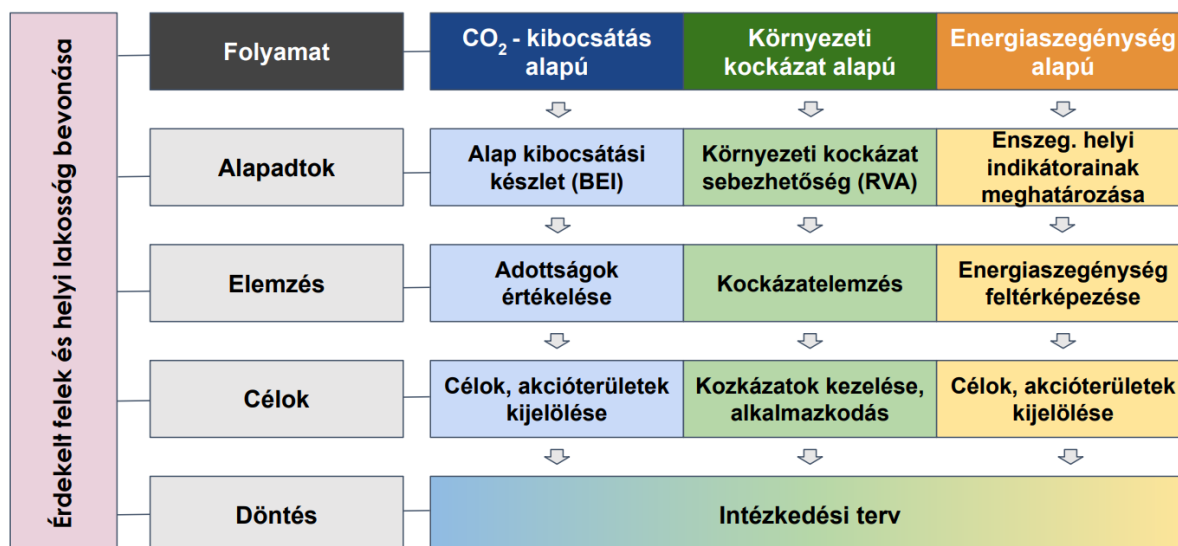
- Covenant of Mayors (CoM)/[Polgármesterek szövetsége](#);
- [SECAP 1x1](#), "SECAP dióhéjban" egyoldalas összefoglaló;
- [Alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz](#);
- [Klímavédelmi gyorsítópálya](#);
- Sérülékenységi Vizsgálat készítése és [Vízmegetató megoldások](#);
- [Energiaszegénység](#);
- [Energiavédelem a kistélepeken](#);
- [Pénzügyi megvalósíthatóság](#);
- [Érintettek bevonása, útmutató](#) (52- 54. oldal);
- [Nyomon követés és SEAP-ból SECAP](#);
- [Szemléletformálás, kommunikáció, energiamegtakarítási verseny](#);

Tipp: A Polgármesterek Szövetségéhez [pár egyszerű lépéssel](#) bármelyik magyar önkormányzat csatlakozhat. A regisztráció díjmentes. A SECAP elkészítéséhez és az adatok feltöltéséhez a tagok a MyCovenant weboldalon kapnak hozzáférést.

Javasoljuk, hogy a belépési adatokat és kódokat a regisztrációt követően **minden önkormányzat tárolja el** helyi kollégák számára ismert és elérhető tárhelyre, még akkor is ha külsős vállalkozó végzi el ezt a munkát. A SECAP felülvizsgálatok során mindenképpen szükség lesz a belépési adatokra, amelyek hiánya csak felesleges adminisztrációs bonyodalmakat okoz.

2. A SECAP-készítés ideális folyamata

Ahogy az 1. ábrán is látszik, minden egyes SECAP-ot az adott település pontos és tényleges helyzetének feltárása, illetve az érintettek feltérképezése alapozza meg. Erre a folyamatra a település méretétől, adottságtól függően több eszköz is rendelkezésre áll (lásd fogalomtár: érintett felek bevonása).

1. Ábra: a SECAP-készítés főbb módszertani pillérei és a kidolgozáshoz vezető lépések

Fontos, hogy a három meghatározott módszertani pillér (azaz a kibocsátáscsökkentés, klímaalkalmazkodás és az energiaszegénység) bekerüljön a SECAP-ba nem csak helyzetelemzés szintjén, de a beazonosított problémákra, fejlesztési területekre dedikált intézkedéseknek is szerepelni kell a stratégiában. A három pillérhez kötődő intézkedéseket egymáshoz kell igazítani, hiszen gyakran lehet közöttük átfedés és kapcsolat. Különös figyelmet kell fordítani arra, hogy a stratégiában szereplő célok elérése közben az előrehaladást eredményező intézkedések ne okozzanak visszalépést valamelyik másik területen (pl. közlekedés fejlesztése ne okozzon zöldfelület csökkenést).

2.1 Célok meghatározása

A helyi klímastratégiában megfogalmazott vízióknak, céloknak - és SECAP-ban foglalt intézkedéseknek - összhangban kell lenniük a magasabb szintű stratégiákkal pl. Nemzeti Energia és Klíma Tervvel (NEKT) vagy a megyei SECAP-pal/klímastratégiával. Továbbá érdemes a reális, de az országos céloknál akár jóval ambiciózusabb kibocsátáscsökkentési tervet készíteni (pl. 2030-ig legalább 55%-os CO₂-kibocsátás csökkentés az 1990-es képest).

A megfelelő célok meghatározásához gondosan kell kiválasztani a bázisévet, hiszen ez a viszonyítási pont alapvetően határozza meg a stratégia ívét és a szükséges intézkedések jellegét.

Tipp: Az elmúlt évek hektikus, válságokkal teli történései miatt javasolt a 2019-es vagy korábbi évet alapul venni, vagy a lehető legfrissebb, 2023-as vagy azt követő adatokkal dolgozni.

3. A SECAP-készítés koordinálása

A SECAP-készítést mindig egy kockázat- és kapacitáselemzéssel érdemes kezdeni, ezek között érdemes számba venni az önkormányzati erőforrásokat:

- Valóban fenntartható lesz-e a SECAP?
- A tervezett intézkedésekre vannak-e megfelelő (saját vagy pályázati) források?
- Milyen a lakosság hozzáállása, támogatása?
- Milyen adatok állnak az önkormányzat rendelkezésére?

Ezek után a szervezeti felkészülésnek és kapacitásépítésnek kell következnie:

- Érdemes SECAP-munkacsoportot felállítani;
- Meg kell vizsgálni, a SECAP-készítés melyik fázisára van belső kapacitás és mire kell esetleg külső szakembert bevonni;
- Fontos tisztázni a felelősségi köröket, az együttműködés kereteit, alá- és fölérendeltségi viszonyokat, az információáramlás módját és rendszerességét, mind a SECAP-munkacsoporton belül, mind a munkacsoport és más szereplők között.

Kapacitásépítés és érdekelt felek bevonása:

- Fontos, hogy az önkormányzati szakértők a SECAP-okkal kapcsolatos továbbképzést kapjanak;
- Érdemes elkötelezett helyi/országos civil szervezeteket bevonni a SECAP társadalmasításába vagy akár bizonyos elemeinek kidolgozásába is;
- Fontos meghatározni, ki a felelős a SECAP-intézkedések nyomon követéséért, a kötelező jelentésekért és felülvizsgálatért;

Intézkedések megvalósításához szükséges források előteremtése, döntéshozási mechanizmus áttekintése:

- Számba kell venni, hogy a SECAP megvalósítás során milyen közbeszerzéseket szükséges lefolytatni;
- Milyen pályázatokat és vállalati együttműködéseket érdemes megcélozni;
- Fontos tisztázni az intézkedések megvalósítása során milyen fokú felhatalmazás szükséges a döntések meghozatalához (képviselő testület, polgármester, népszavazás/közösségi voksolás esetleg közösségi költségvetés stb.)

Tipp: Javasoljuk, hogy közvetlenül a SECAP megírása után értékeljék is ki azt az elkészítésén dolgozó belső kollégák és külsős vállalkozó bevonásával objektív módszertan alapján. Ehhez nyújthat segítséget egy 2023-ban kifejlesztett online kiértékelő eszköz ([ide kattintva](#) érhető el). Ennek segítségével számba lehet venni a SECAP erősségeit és hiányosságait. Érdemes a felülvizsgálatok során is alkalmazni az eszközt és a korábbi kiértékeléseket összevetni.

4. SECAP-ok felülvizsgálata és az előrehaladás riportálása

A klímastratégiákban lefektetett célok megvalósításért minden nap tenni kell. Ezért az önkormányzatoknak kiemelt feladata a klímavédelmi, az alkalmazkodási és az energiaszegénység elleni erőfeszítéseik alapos és rendszeres dokumentálása. Ez a feladat ugyanakkor nem evidens és főként akkor okozhat problémát, ha a SECAP jelentős részét külsős vállalkozó készítette el. A Polgármesterek Szövetségének módszertana alapján készült SECAP-ok esetén két évente szükséges felülvizsgálni a klímaterveket (2. ábra).

Az eredményes felülvizsgálat érdekében az önkormányzatnak humán erőforrásokat és anyagi forrásokat is biztosítani kell. Javasoljuk a társadalom minél szélesebb körű bevonását (pl. online kérdőívek segítségével) és a transzparens és közérthető kommunikációt (pl. infografikák, kiadványok) a megvalósult eredményekről és a SECAP-ban megfogalmazott klímacélok eléréshez szükséges intézkedésekről.

	Regisztrációs fázis	SECAP	Nyomon követés Intézkedés jelentése	Nyomon követés Teljes körű jelentés
	0. év	2 éven belül	4 éven belül	6 éven belül
Stratégia	x	✓	✓	✓
Kibocsátásleltárak	x	✓ (BEI)	x	✓ (MEI)
Hatásmérséklő intézkedések	x	✓	✓ (min. 3 referenciaérték)	✓
Alkalmazkodási Eredménytábla	✓	✓	✓	✓
Kockázatok és sebezhetőségek	x	✓	✓	✓
Alkalmazkodási intézkedések	x	x	✓ (min. 3 referenciaérték)	✓

Jelmagyarázat: ✓ Kötelező | x Választható

2. ábra: A SECAP-ok felülvizsgálatának folyamata

Tipp: A Polgármesterek Szövetségének hivatalos [MyCovenant](#) felülete mellett már elérhetőek más, de az imént említett rendszerrel összekapcsolt SECAP-felülvizsgálatot megkönnyítő rendszerek. Ilyen például az ún. [CDP-ICLEI Track](#) is, amely tulajdonképpen egy összetett és jól strukturált kérdőív, amelyet minden évben egy meghatározott időintervallumban lehet kitölteni.

A CDP-ICLEI Track riportálás használatát elsősorban nagyobb apparátussal rendelkező településeknek ajánljuk (~20.000 fő fölött). A kérdőív kitöltése az első pár évben még okozhat kihívást, de egy motivált és lelkes csapattal évről évre egyre könnyebbé válik. Ráadásul az időben beadott kérdőívekről és az előrehaladásról visszajelzést kapnak a települések, amely nagy mértékben növelheti a helyi döntéshozók munkáját. A rendszerbe bekerülő információk automatikusan bekerülnek a MyCovenant-ba is, de a kérdőív egyelőre csak angol nyelven érhető el.

5. Hasznos tudnivalók

Amennyiben felkeltettük érdeklődését a téma iránt, az alábbi linkek segítségével navigálhat bővebb terjedelmű és részletesebb SECAP-okkal kapcsolatos dokumentumokhoz.

A **SECAP szakmai útmutató** segíthet a klímastratégia kidolgozásánál, megrendelésénél és felülvizsgálatánál. Célja, hogy a döntéshozók tisztában legyenek azzal, hogy milyen elvárásaik lehetnek és milyen módszertani elemekkel lehet a legkorszerűbb, leghasznosabb stratégiát elkészíteni.

- A CESEU projekt keretében elkészített részletes magyar nyelvű SECAP útmutató [ide](#) kattintva elérhető;
- Egy remek [angol nyelvű útmutató](#) készült arról, hogy miért és hogyan készítsenek a települések közös SECAP-ot,
- Ajánljuk a 2023-ban kifejlesztett SECAP tréning anyagaink **magyar nyelvű diárait** is.

Amennyiben támpontot keres a témában és szívesen betekintene egy kész SECAP-ba, akkor a WWF Magyarország koordinálásával [Hatvan](#) és [Sátoraljaújhely](#) számára készített klímastratégiák átolvasását ajánljuk. Ezek a klímatervek a Polgármesterek Szövetsége által előírt kötelező módszertani elemeken túl számos újdonságot és sok színes informatív ábrát tartalmaznak. Többek között Magyarországon elsőként ez a két SECAP tartalmaz energiaszegénységről szóló komplex fejezetet és a probléma megoldásához szükséges intézkedési csomagot. Továbbá ezekben a SECAP-okban már fogyasztás alapú CO₂-kibocsátási számításra is tettünk kísérletet és a javasolt intézkedések fajlagos költségeinek összegző táblázatát is elkészítettük.

Ugyanakkor tisztában vagyunk vele, hogy a hozzávetőleg 110 oldalas dokumentumok átolvasására sokszor még a szakértő kollégáknak sem jut ideje, nemhogy a döntéshozóknak és laikusoknak, ezért mindkét városnak elkészítettük a SECAP egyoldalas kivonatát, amelyek [itt](#) és [itt](#) érhetőek el. Az összefoglalókon túl [Hatvan](#) és [Sátoraljaújhely](#) települések SECAP-járól készült közérthető és látványos infografikák is készültek.

Angol nyelvben jártas kollégák számára pedig a 2023 szeptemberében Budapesten megrendezett *“CEESEN Sustainable Municipalities”* [nemzetközi konferencia plenáris napjának előadásairól készült videókat](#) és [Prezentációs anyagait](#) ajánljuk figyelmébe. A konferencia anyagaiban a SECAP összes lényeges eleméhez kapcsolódóan található információkat.

WORKING
TOGETHER
FOR A LIVING
DANUBE

THE
Coca-Cola
FOUNDATION